

УДК 378.1:371.32:81'243

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-3-28>

Тетяна ЯКОВЛЕВА,

orcid.org/0000-0002-4197-400X

старший викладач кафедри іноземних мов

Університету імені Альфреда Нобеля

(Дніпро, Україна) yakovleva@duan.edu.ua

Ольга ДЕРБАК,

orcid.org/0000-0002-6125-4667

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри іноземних мов

Університету імені Альфреда Нобеля

(Дніпро, Україна) derbak.o@duan.edu.ua

Катерина ПЕЧЕРНА,

orcid.org/0000-0002-4904-9564

викладач кафедри іноземних мов

Університету імені Альфреда Нобеля

(Дніпро, Україна) kataryna_sol@ukr.net

АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕТОДИ ЯК КОМПОНЕНТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Метою дослідження статті є – визначення компонентів, факторів та методів підвищення ефективності викладання іноземної мови у вищому навчальному закладі. У статті розглянуті способи формування у здобувачів вищої освіти мовленнєвих навичок через використання ефективних компонентів та методів викладання іноземної мови у вищому навчальному закладі. Особливий акцент зроблено на сучасних інформаційних технологіях та актуальних тенденціях викладання іноземних мов. Підкреслено, що такі методи навчання допомагають здобувачам вищої освіти, які навчаються у вищих навчальних закладах в умовах дистанційного навчання та тотальної диджиталізації академічного середовища засвоїти та удосконалити основні мовні навички, підвищують інтерес до навчального матеріалу, дозволяють зробити навчальний процес більш ефективним та індивідуалізованим. Наведено приклади та здійснено класифікацію альтернативних методів навчання іноземних мов. Ці методи включають інтерактивні рольові ігри, мультимедійні презентації та інтернет-комунікаційні технології. Визначено основні переваги таких методів у подоланні комунікативних перешкод, які часто виникають, коли студенти вивчають іноземну мову у вищих навчальних закладах. Проаналізовано критерії, які слід враховувати під час вибору інноваційних методів навчання іноземній мові. Наголошено на важливості використання ігор, які покращують мовленнєві навички та підвищують мотивацію здобувачів вищої освіти у вивченні іноземних мов. Зроблено висновок, що для вибору найбільш підходящої методики навчання та комбінації навчальних програм необхідно враховувати показники успішності та вміння здобувачів вищої освіти, а також їхню мотивацію навчатись.

***Ключові слова:** альтернативні методи, іноземна мова, інтерактивні ігри, комунікативна здатність, рольові ігри, ефективність навчання.*

Tetiana YAKOVLEVA,

orcid.org/0000-0002-4197-400X

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages

Alfred Nobel University

(Dnipro, Ukraine) yakovleva@duan.edu.ua

Olga DERBAK,

orcid.org/0000-0002-6125-4667

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages

Alfred Nobel University

(Dnipro, Ukraine) derbak.o@duan.edu.ua

Kateryna PECHERNA,
 orcid.org/0000-0002-4904-9564
 Lecturer at the Department of Foreign Languages
 Alfred Nobel University
 (Dnipro, Ukraine) kataryna_sol@ukr.net

ALTERNATIVE METHODS AS COMPONENTS OF INCREASING THE EFFECTIVENESS OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN A HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

The aim of the study is to determine the components, factors and methods of improving the effectiveness of foreign language teaching in higher educational establishments. The article considers the ways of students' language skills formation with the use of effective components and methods of teaching a foreign language in higher educational establishments. Special emphasis is put on modern information technologies and current trends in foreign language teaching. It is emphasized, that such teaching methods help students who study in higher educational institutions in the context of distance learning and total digitalization of the academic environment to learn and improve basic language skills, increase interest in educational material and make the learning process more efficient and individualized. Examples and classification of alternative methods of teaching foreign languages are given in the article. These techniques include interactive role-play games, multimedia presentations, brainstorming activities and Internet communication technologies. The main advantages of such methods in overcoming communication barriers, which often arise when students of higher educational establishments study a foreign language have been studied. The criteria that should be taken into account when choosing innovative teaching methods are analyzed. The importance of using interactive role-play games that improve speech skills and increase the motivation of students in learning foreign languages was noted. It is concluded, that in order to choose the most appropriate teaching methods and combination of curricula, it is necessary to take into account the indicators of success and skills of students, as well as their motivation to learn.

Key words: *alternative methods, foreign language, interactive games, communicative ability, interactive role-play games, learning efficiency.*

Постановка проблеми. Актуальність цього питання викликано гострою потребою пошуку ефективних методів навчання іноземної мови та потреби в мовній підготовці та перепідготовці сучасних фахівців. Сучасний процес викладання іноземних мов у багатьох вищих навчальних закладах реалізується здебільшого традиційними або трохи складними, орієнтованими на вчителя методами, а не сучасними, орієнтованими на студента техніками та методиками, в той час як передача знань та інформації має реалізуватися у звичайній формі лекцій чи дискусій, що вимагають фізичної присутності як студента, так і викладача. Загальна проблема дослідження статті можна сформулювати наступним чином: Яким є набір ефективних альтернативних методів навчання, що здатні підвищити ефективність процесу викладання іноземної мови у вищому навчальному закладі та сприяти формуванню у студентів необхідних мовленнєвих навичок та мовних компетенцій. Стаття спрямована на аналіз традиційних та альтернативних методів викладання та навчання іноземних мов, а також на розкриття та доведення комплексу ефективних педагогічних умов вивчення іноземних мов. Об'єктом дослідження є специфіка використання альтернативних методів у навчанні іноземної мови здобувачами вищої освіти. Актуальність теми дослідження

також зумовлена тим, що сьогодні в Україні здійснюється процес стрімкої диджиталізації та глобалізації. Гостро стоїть питання забезпечення ефективності навчання іноземних мов студентів вищої школи. Сучасні досягнення науки та практики ставлять перед спеціалістами нового покоління нестандартні завдання, які неможливо вирішити, дотримуючись старих критеріїв, методів, форм та принципів роботи та навчання. Доступ до великих потоків інформації, який дає можливість підвищити загальний рівень інтелекту здобувача, що полягає в глибоких знаннях, ерудиції, здатності логічно мислити загалом, який безпосередньо пов'язаний із професійною успішністю особистості, є недостатнім. Сучасне динамічне освітнє середовище має бути спрямовано як на розвиток загального інтелекту, так і на можливості соціалізації та адаптації, розуміння міжкультурної комунікації, формування та розвиток емоційних компонентів особистості. Крім того, досягнення цілей стійкого розвитку передбачає зосередження уваги як на фінансових, соціальних, екологічних та наукових аспектах, а також на розвитку емоційних компетенцій громадян, які визначають основу для прийняття рішень та дій. Формування особистості – це взаємодія когнітивних, фізичних, лінгвістичних, соціальних, афективних та емоційних факторів, вимірів та областей, причому останні

дуже важливі в освіті. Мовна освіта в інтересах стійкого розвитку буде ефективною лише в тому випадку, якщо вона застосовуватиме інше уявлення про людство, суспільство, життя та природу. Крім того, інше бачення освіти полягає у фокусі на гармонію з самим собою та оточуючими. Це вимагає іншої антропології та етики, коли студенти не лише набувають компетенції, спрямовані на стійкий розвиток та пов'язані з їхнім навчанням, а й набувають міжкультурні компетенції, емоційні компетенції у процесі навчання. Дані компетенції мають вирішальне значення у глобальному технологічному суспільстві (Estrada, Monferrer, Rodríguez, Moliner, 2021:6).

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Багато дослідження показали, що використання альтернативних методів навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах є одним з ефективних методів у викладанні мов. Формування цієї думки відбувалося під впливом праць М. Абдигаликової (Abdyhalikova, 2016:6), Б. Фридричової (Frydrychova, 2015:1158), Н. Годованець, В. Леган (Hodovanets, Lehan, 2016:29). В основі праць вищезазначених авторів були запропоновані моделі для інтеграції альтернативної та традиційної культури викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі. Ці роботи мають спільне концептуальне ядро і набір складно пов'язаних припущень щодо навчання мови та навчання культури. Враховуючи різноманітність тематики, асортимент літератури, який став основою для цього звіту, дуже широкий.

Слід зазначити, що більшість авторів вживають слово «метод» у поєднанні зі словами «новий» або «інноваційний», а також «інноваційно-альтернативний». Інноваційні або альтернативні методи – це новітні методи навчання, засновані на конструюванні знань, на мотивації та інтенсифікації спілкування викладача зі здобувачами та безпосередньо між здобувачами. Цільовими призначеннями даних методів є: орієнтація на індивідуальність учня; технологічна компетентність; спрямованість на пізнавальну діяльність, інтеграцію загальних та спеціальних умінь. Інноваційно-альтернативні методи викладання іноземних мов ґрунтуються на принципі комунікативного навчання, але при цьому відрізняються достатньо високим рівнем складності модельованих пізнавальних ситуацій, розрахованих на індивідуальні рівні доступності та подолання труднощів, що виникають у процесі мислення та спілкування іноземною мовою. В результаті аналізу науково-теоретичної літератури та узагальнення теоретичних ідей було виявлено, що в основу класифікації альтернативних методів навчання іноземної мови можуть бути покладені такі від-

мінні характеристики: об'ємність, інтеграція та координованість пізнавальних, комунікативно-пізнавальних, емоційних та дієво-практичних аспектів навчання та потреб навчання (Baur, Rupperecht, 1993: 119–124); створення невимушеної, позитивної атмосфери, що знімає напругу, а також сприяє розкриттю творчих здібностей студента, усунення перешкод, викликаних негативними емоціями, наприклад, страхом зробити помилку в процесі спілкування іноземною мовою або в процесі формування будь-яких мовленнєвих компетенцій.

Метою дослідження статті є – визначення компонентів, факторів та методів підвищення ефективності викладання іноземної мови у вищому навчальному закладі. У статті розглянуті способи формування у здобувачів вищої освіти мовленнєвих навичок через використання ефективних компонентів та методів викладання іноземної мови у вищому навчальному закладі. Особливий акцент зроблено на сучасних інформаційних технологіях та актуальних тенденціях викладання іноземних мов. Підкреслено, що такі методи навчання допомагають здобувачам вищої освіти, які навчаються у вищих навчальних закладах в умовах дистанційного навчання та тотальної диджиталізації академічного середовища засвоїти та удосконалити основні мовні навички, підвищують інтерес до навчального матеріалу, дозволяють зробити навчальний процес більш ефективним та індивідуалізованим. Наведено приклади та здійснено класифікацію альтернативних методів навчання іноземних мов. Ці методи включають інтерактивні рольові ігри, мультимедійні презентації та інтернет-комунікаційні технології.

На наш погляд, проблема відсутності уніфікованого визначення до поняття ефективності навчання в цілому, недооцінки емоційних критеріїв в системі моніторингу ефективності навчання іноземній мові студента вимагає дослідження і являється актуальною в процесі модернізації системи вищої освіти у світлі нових тенденцій, спрямованих на побудову цифрового освітнього середовища в реаліях міжкультурної комунікації. Відповідно до поставленої мети в цій науковій статті вирішуються наступні завдання:

- 1) огляд теоретичних підходів учених до визначення суті поняття ефективності навчання іноземній мові;
- 2) аналіз теоретико-методологічних підходів до визначення компонентів ефективності навчання іноземній мові у вищій школі;
- 3) конструювання структурно-змістовних компонентів ефективності навчання іноземній мові у вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сучасна соціально-економічна ситуація сприяє тому, що багато сфер людської діяльності, у тому числі й освіта, нестримно розвиваються шляхом впровадження різних інновацій, що призвело до зміни методики викладання від традиційної до інноваційної, яка вимагає від вищої освіти вдосконалення процесу підготовки кваліфікованого працівника відповідного рівня, що обумовлює необхідність формування іншомовних комунікативних компетенцій, які є провідною метою навчання іноземній мові. Мовна компетенція – це складне явище що вимагає розчленування усього комплексу явищ що входять в неї, на окремі компоненти. Усі викладачі повинні будувати свою роботу з урахуванням реальних потреб, мотивації та здібностей студентів. Застосування нових інформаційних технологій в навчанні іноземній мові – це не лише нові технічні засоби, але і нові форми та методи викладання, новий підхід до процесу навчання. Основними задачами викладача є створення умов практичного опанування мовою, вибір методів навчання, які дозволили б кожному студентові проявити свою активність і свою творчість, а також активізація пізнавальної діяльності студента в процесі навчання іноземній мові. Сучасні технології дозволяють вирішити ряд педагогічних завдань, спрямованих на активізацію навчальної діяльності й розвитку культури самостійної роботи студентів. Необхідність використання інноваційних технологій обумовлена також безперервним збільшенням обсягу інформації, який треба вивчати і переробляти в ході навчання. Інтернет і інформаційні технології спрямовані на формування єдиного освітнього простору. Основною перевагою використання інноваційних технологій в навчанні іноземній мові являється перенесення акцентів з традиційних вербальних способів передачі інформації на аудіовізуальні способи. В Інтернеті часто представлені самі нові розробки і у студентів є можливість їх вибирати. Інформаційні технології знімають проблеми тиражування і поширення навчального матеріалу, доступ до нього можна отримати як в навчальному закладі, так і удома, в зручний для користувача час. При цьому зростає роль особово-орієнтованого підходу і індивідуалізації освіти. Інтернет і мережева спільнота виконують роль посередника між студентами та предметами культури, що лежить в основі діяльності навчання. Воно багато в чому визначає, а також відображає контекст життєдіяльності здобувачів, що дозволяє викладачам конструювати освітнє середовище, вибудовувати навчання в плані професійних інтересів студентів, життєвих перспектив і здібностей. З цього витікає, що тра-

диційні методи роботи мають досить обмежений потенціал в порівнянні з альтернативними. Сучасні реалії ставлять перед викладачами вищої школи завдання використання нових передових освітніх технологій, методів навчання, потенціал яких великий і його необхідно ефективно використовувати.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що проаналізовані у статті теоретико-методологічні підходи до ефективності навчання іноземній мові студента з урахуванням емоційного компонента дозволять конкретизувати якісні та кількісні параметри цілей навчання у вищій школі; зможуть доповнити норми функціонування педагогічної системи з урахуванням емоційних критеріїв; виявити їх потенціал для забезпечення результативності навчання відповідно до чинних умов, державних освітніх стандартів вищої освіти та вимог громадськості.

Ефективність викладання – міра відповідності досягнутих реальних результатів поставленим цілям освітньої програми.

Термін ефективність викладання в цілому пов'язаний з якістю навчання, яке визначається як відповідність фактичного рівня і якості підготовки випускників Міністерства освіти і параметрам професійного навчання. В англійській мові можна виділити наступні слова, які описують поняття ефективності : efficiency (раціональне використання часу і енергії), effectiveness (міра ефективності), efficacy (здатність методу досягнення привести до бажаного результату) (Cambridge Dictionary). Ключовими аспектами в даному визначенні являються мета і результат мовного навчання.

Ефективність викладання іноземної мови розглядається також через такі концепти, як «виробничий процес» і «корисність». Виробничий процес освіти складається з чотирьох основних чинників: вкладень, процесу, віддачі і результатів.

Що стосується головної мети навчання іноземній мові, то це формування у слухачів комунікативної компетентності, що означає оволодіння мовою як засобом міжкультурного спілкування, розвиток умінь використовувати її як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу. Ця мета передбачає досягнення студентами такого рівня комунікативної компетентності, який був би достатнім для спілкування в усній (говоріння, аудіювання) і письмовій (читання, письмо) формах у певних комунікативних сферах, предметі ситуативного мовлення та на основі вивчення мови і мовленнєвого матеріалу (Воуко, 2015: 63). Виховна мета навчання іноземної мови – сформулювати позитивні особистісні якості та риси характеру студентів, дозволити їм комфортно почу-

ватися в іншомовному середовищі. Виховання, навчання та розвиток слухачів на практичних заняттях з іноземної мови забезпечується добром навчального матеріалу (тексти для читання/ аудіювання, зразки мовлення, наочності, ситуації спілкування); організація навчального процесу – постановка проблемних завдань, використання сучасних методів і прийомів навчання, створення атмосфери, в якій студенти вільно висловлюють свої думки й почуття, погляди й оцінки щодо запропонованих тем спілкування.

Цілі навчання іноземних мов конкретизуються для проміжних цілей на всіх етапах курсу навчання, а їх уточнення також залежить від специфіки навчального закладу. Тому особливе місце у вирішенні цих завдань належить методам і прийомам навчання, якими має вміти грамотно користуватися кожен викладач. Без методів і прийомів неможливо досягти поставленої мети, реалізувати задуманий зміст і наповнити навчання пізнавальною діяльністю.

Павлов розуміє метод як спосіб досягнення мети, тобто вирішальний інструмент для досягнення цілей у будь-якій свідомій діяльності. Він також розглядає його як «засіб навмисної організації діяльності викладачів та слухачів, що веде до визначених цілей». (Pavlov, Grigorieva, 2017: 23). Методи не зустрічаються ізольовано та відокремлено в навчальному процесі, вони взаємопов'язані, доповнюють та чергують один одного. Розумне використання методів навчання є однією з передумов ефективного навчання. Їх вибір не може бути випадковим. Основна роль у виборі методу навчання надається викладачеві. Успішне навчання має залежати від взаємної співпраці та взаємодії студентів і викладача, а також між студентами.

Класифікація методів навчання. Методи навчання класифікуються з різних точок зору:

1. Класичні методи: (словесні методи, методи наочно-демонстративні, навчально-практичні методи).

2. Активні методи навчання: (методи дискусії, проблемного рішення, ситуаційні методи, методи інсценізації, дидактичні ігри).

3. Комплексні методи навчання (фронтальне навчання, групове та кооперативне навчання, партнерські уроки, індивідуальне та індивідуалізоване навчання, самостійна робота учнів, критичне мислення, мозковий штурм, проектне навчання, навчання в повсякденних ситуаціях, телевізійне навчання, комп'ютерне навчання).

Поява альтернативних методів навчання пов'язана з появою альтернативної освіти. Альтернативні методи навчання опиняються поза

основними потоками навчання іноземних мов і виникають як реакція на традиційні методи. Вони почали розвиватися в епоху постмодернізму, що пов'язано зі змінами педагогіко-психологічних поглядів на людину та освіту.

Іншою причиною розвитку альтернативних методів є глобалізація світу, яка разом з розвитком технологій привносить в освіту вимогу ефективного оволодіння іноземною мовою з метою обміну інформацією та розуміння в глобальній точці зору. Альтернативні методи по-своєму ексклюзивні, і їх, як правило, нелегко включити в класичний навчальний процес у традиційній вищій освіті.

З використанням альтернативних методів ми робимо процес навчання більш цікавим і повним задоволення, навчання за допомогою альтернативних методів навчання характеризується:

- 1) позитивний підхід із важливістю похвали, посмішки та заохочення;
- 2) варіативність (чергування видів діяльності);
- 3) свобода (право студентів бути почутими);
- 4) співпраця (слухачі працюють разом, допомагають один одному);
- 5) конструктивний підхід (студент не є пасивним об'єктом);
- 6) змістовність і зрозумілість;
- 7) грайливість (рольові ігри);
- 8) оздоровчий аспект – обов'язковою умовою навчання є невимушена атмосфера і розслабленість студента (Пальчевський, 2002: 295).

Альтернативні методи навчання спрямовані на розкриття прихованого творчого потенціалу та здібностей особистості, що сприяє оптимізації процесу навчання у вищій школі. При виборі альтернативних методів навчання слід враховувати наступні критерії, згідно з якими методи слід використовувати для:

- створення атмосфери, в якій слухачі почуваються вільно та комфортно, заохочувати їх інтерес до навчання та оволодіння мовною компетентністю, бажання розвивати практичне застосування іноземної мови;
- заохочувати студентів, впливаючи на їх емоції, почуття тощо;
- створити ситуацію, в якій викладач не є центральною фігурою, тобто студент повинен усвідомлювати, що вивчення іноземної мови пов'язане з його особистістю та інтересами, а не з методами та засобами навчання, які використовує викладач;
- навчити студентів працювати над власною мовою на рівні своїх фізичних, інтелектуальних та емоційних можливостей – як для забезпечення диференціації, так і індивідуалізації процесу навчання.

Сьогодні до альтернативних методів навчання відносяться метод повного фізичного реагування, сугестивний метод, театральньо-педагогічне навчання, мовчазний і груповий метод.

Використання сугестивної технології у навчанні іноземній мові допомагає розкрити резервний потенціал студентів, сприяє оптимізації навчального процесу, підвищує мотивацію до навчання. Основна теза цього методу – невимущена атмосфера під час занять, яка сприяє природному способу засвоєння матеріалу без особливих зусиль та примусу. Сугестивна педагогіка – це курс психотерапії в педагогіці, який спрямований на виховну мету використання засобів навіювання і, в свою чергу, поділяється на гіпнопедію, релаксопедію та сугестопедію. Сугестивний метод (метод навіювання) створений у другій половині ХХ століття в Сугестивному інституті в Софії (Болгарія), який названий на честь його творця Георгія Лозанова, за фахом психотерапевта. Ця методика вивчення іноземної мови базується на вибіркового лексичному матеріалі загальноживаного базового словникового запасу. Навчання не має на меті дати слухачам велику кількість лексичного матеріалу, а поступово збільшувати обсяг навчального матеріалу (нових слів чи фраз). Однією з головних переваг сугестивного методу є те, що він не вимагає активної участі студентів. Механізм швидкого навчання заснований на запам'ятовуванні словникового запасу на рівні зорового пізнання. Також сугестивний метод базується на підсвідомому запам'ятовуванні, а процес навчання відбувається на рівні несвідомої розумової діяльності (Пальчевський, 2002: 394).

Театральньо-педагогічна організація вивчення іноземної мови цілком зосереджена на дії. Основна ідея методики полягає в тому, що викладач іноземної мови може багато чого запозичити для своєї професійної діяльності у мистецтва та акторів: як зробити простий діалог підручника не напруженим і цікавим; як створити правильну атмосферу; як розігрувати ситуацію і чітко артикулювати звуки, як подавати сигнали жестами і мімікою. Метод повного фізичного реагування (TPR – скорочення від повної назви методу «Total Physical Response») – метод вивчення іноземної мови шляхом використання фізичних рухів як реакції на вербальні подразники, команди, інструкції (Asher, 1965: 293).

Метод повного фізичного реагування заснований на узгодженій дії і мовленні, тренуванні мовлення через фізичну (рухову) діяльність. Цей метод пов'язаний із теорією слідів пам'яті в психології, згідно з якою чим інтенсивніші та фіксо-

ваніші зв'язки в пам'яті, тим сильніші асоціації та ймовірніше, що вони відтворюються. Відтворення може бути вербальним або з руховою активністю. Поєднання вербальної та рухової активності підвищує ефект від гри. Метод TPR заснований на природних біологічних властивостях людського мозку засвоювати будь-яку мову. Відомо, що реальне вивчення будь-якої мови забезпечується тим, що сприйняття буде передувати виробленню мови. Немає випадків, щоб діти, які вчаться говорити, спочатку говорили, а потім починали розуміти. Розуміння завжди переує розмові з різницею приблизно в рік, як кажуть деякі методисти (Brewster, Ellis, Girard, 1992: 16).

«Тихий» метод. Так, одним із основних принципів «тихого» методу (Silent Way), розробленого Галемом Хатехно (Galeb Gattegno), є підпорядкування навчання навчанню (викладання має бути підпорядковане навчанню). Це визначається «мовчазною» роллю викладача і водночас великою мовленнєвою активністю та самостійністю учнів. Учитель під час цього методу бере на себе керівну роль, а головне завдання полягає не в навчанні, а в сприянні процесу навчання. Жести та таблиці використовуються, щоб допомогти студентам у виробленні відповідей. Мова в даному випадку виступає засобом спілкування, і студент приділяє велику увагу виробництву навчання мови в комунікативному спілкуванні. Основною перевагою цього методу є вдосконалення навичок усного спілкування, подолання страху перед мовною точністю та правильністю викладених ідей. Відсутність постійної корекції вчителем розвиває в учнів самосвідомість і самокорекцію, а відсутність пояснень – правила самостійного узагальнення.

Широкого розповсюдження набув так званий «груповий метод» (Community Language Learning – CLL), запропонований Чиказьким професором психології Чарльзом Карраном (Ch. A. Curren). Основні принципи навчання були запозичені зі сфери відносин клієнта з консультантом (консультант – клієнт); Вони зосереджувалися на поєднанні когнітивних та емоційних процесів навчання (навчання особистості). Це передбачає тісну співпрацю між викладачами та учнями в комунікативних ситуаціях. Освіта не як індивідуальне, а як колективне досягнення. Проходить у групах по 6–12 осіб. Цей метод використовувався у великих класах. Оскільки взаємодія навчальної групи CLL, що відбувається в підручнику, необов'язкова. Посібник встановлює конкретний зміст навчання, і, як вважають творці, методика сприяє розвитку особистості, мовленнє-

вих компетенцій і взаємодії слухачів. Навчальні матеріали розробляються викладачем у процесі навчання. Одним із способів створення комунікативної ситуації є рольові ігри, які сприяють реалізації міжособистісного спілкування студентів на уроці. Рольова гра спрямована на планування слухачами особистої вербальної поведінки та прогнозування поведінки співрозмовника. Рольова гра передбачає елемент перетворення студента в соціальну гру, професію тощо. Через це рольові ігри часто сприймаються слухачами як реальність: студенти використовують можливості для самовираження, яке здійснюється в цих ролях. Кожен гравець діє як частина соціального середовища, а інший показує модель, за якою він/вона може спробувати власну або групову поведінку. Кінцевою метою рольової гри є відпрацювання комунікативних умінь і навичок. Учасники рольової гри не тільки роблять дописи на певну тему, а й природно вступають у розмову, намагаються підтримати її інтерес до оточуючих, обговорюють різні точки зору, кожен хоче висловити свою

думку, і тому розмова проходить невимушено, що власне і є реалізація комунікативного підходу.

Висновки. Слід, однак, зазначити, що для вибору найбільш прийняттого методу навчання та поєднання навчальних програм необхідно враховувати базові знання студентів, академічну успішність і здібності до навчання. Слід також зазначити, що вивчення іноземної мови значною мірою визначається мотивацією студентів вищих навчальних закладів. Щоб покращити процес викладання та навчання, а також розуміння предмету, слід розробити конкретні стратегії та методи навчання, які також враховують, що мотивує слухачів і як ці мотиви можна посилити. Отже, використання у вивченні іноземної мови альтернативних технологій показує, що за їх допомогою ефективно вирішується цілий комплекс важливих завдань: активізація процесу навчання, надання йому творчого характеру; набуття студентами досвіду іншомовного спілкування в контексті реального життя; розвиток пізнавальних мотивів; підвищення навчальної успішності студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Estrada M., Monferrer D., Rodríguez A., Moliner M. A. Does Emotional Intelligence Influence Academic Performance? The Role of Compassion and Engagement in Education for Sustainable Development. *Competencies in Education for Sustainable Development II* 2021. Vol. 13. № 4. P. 1–18. DOI <https://doi.org/10.3390/su13041721>
2. Abdyhalykova M. Innovative Methods of Foreign Languages Teaching. *Indian Journal of Science and Technology*. 2016. Vol. 9 (22). P. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.17485/ijst/2016/v9i22/95561>
3. Frydrychova B. Games in the Teaching of English. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2015. Vol. 191. P. 1157–1160 DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.312>
4. Hodovanets N., and Lehan V. To the Summary of Alternative Methods of Teaching Foreign Languages. *International Scientific and Practical Conference "WORLD SCIENCE"*. 2016. Vol. 3(7). P. 29–31. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.13-1.35>
5. Baur, Rupprecht S. Alternative Methoden. *Deutsch als Fremdsprache* 30.2, 1993, 119–124.
6. Cambridge Dictionary URL: <https://dictionary.cambridge.org> (дата звернення: 20.01.2022).
7. Boyko G.O. Trends in the development of modern primary education (Ukrainian and international aspects). *Problems of Modern Pedagogical Education. Series: Pedagogy and Psychology*. 2015. Vol. 49 (2). P. 63–69.
8. Пальчевський С.С. Сугестопедагогіка: підручник. Рівне : Редакційно-видавничий відділ Рівненського державного гуманітарного університету, 2002. С. 295, с. 394. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/348-pedagogka-palchevskiy-ss.html> (дата звернення: 19.01.2022).
9. Asher J. J. The Strategy of the Total Physical Response: An Application to Learning a Foreign Language. *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*. 1965. Vol. 3, Issue 4. P. 291–300.
10. Brewster J., Ellis G., Girard D. *The Primary English Teacher's Guide*: Penguin Books Ltd. 1992. P. 16–26.

REFERENCES

1. Estrada M., Monferrer D., Rodríguez A., Moliner M. A. Does Emotional Intelligence Influence Academic Performance? The Role of Compassion and Engagement in Education for Sustainable Development. *Competencies in Education for Sustainable Development II* 2021. Vol. 13. № 4. P. 1–18. DOI <https://doi.org/10.3390/su13041721>
2. Abdyhalykova M. Innovative Methods of Foreign Languages Teaching. *Indian Journal of Science and Technology*. 2016. Vol. 9 (22). P. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.17485/ijst/2016/v9i22/95561>
3. Frydrychova B. Games in the Teaching of English. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2015. Vol. 191. P. 1157–1160. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.312>
4. Hodovanets N., and Lehan V. To the Summary of Alternative Methods of Teaching Foreign Languages. *International Scientific and Practical Conference "WORLD SCIENCE"*. 2016. Vol. 3(7). P. 29–31. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.13-1.35>
5. Baur, Rupprecht S. Alternative Methoden. *Deutsch als Fremdsprache* 30.2, 1993, 119–124.
6. Cambridge Dictionary URL: <https://dictionary.cambridge.org> (Date of application: 22.02.2023).

7. Boyko G.O. Trends in the development of modern primary education (Ukrainian and international aspects). Problems of Modern Pedagogical Education. Series: Pedagogy and Psychology. 2015 Vol. 49 (2). P. 63–69.
8. Palchevskiy S.S. Suhestopedahohika [Suggestive pedagogy]. Rivne: Editorial and publishing department of the Rivne State Humanitarian University, 2002. S. 295, s. 394. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/348-pedagogka-palchevskiy-ss.html> [in Ukrainian]
9. Asher J. J. The Strategy of the Total Physical Response: An Application to Learning a Foreign Language. International Review of Applied Linguistics in Language Teaching. 1965. Vol. 3, Issue 4, P. 291–300.
10. Brewster J., Ellis G., Girard D. The Primary English Teacher's Guide: Penguin Books Ltd. 1992. P. 16–26.